

Μνημείο της UNESCO η γιορτή της Παναγιάς σε Συρράκο και Βλάστη

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Τον φάκελο ώστε να εγγραφεί ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου στα ορεινά χωριά Βλάστη, του νομού Κοζάνης και Συρράκο, του Νομού Ιωαννίνων, στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (Σύμβαση UNESCO 2003) υπέβαλε το ΥΠΠΟΑ, στις 31 Μαρτίου 2020.

“Η ολοκληρωμένη προστασία της άυλης κληρονομιάς, δήλωσε η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού κ. Λίνα Μενδώνη, είναι απολύτως αναγκαία για την διαφύλαξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας και της ιστορίας των τοπικών κοινοτήτων, αλλά και την ενίσχυση της ανθρώπινης δημιουργίας. Στις 15 Αυγούστου, που η Ορθόδοξη Εκκλησία γιορτάζει την Κοίμηση της Θεοτόκου, τα Πανηγύρια του Δεκαπενταύγουστου είχαν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, στις ορεινές κτηνοτροφικές κοινότητες. Καθώς τον χειμώνα οι οικογένειες μετακινούνταν στα πεδινά μαζί με τα κοπάδια των αιγοπροβάτων, στο πανηγύρι της Παναγιάς, τον Δεκαπενταύγουστο, η κοινότητα γιόρταζε την ετήσια επανένωσή της. Η υποβολή του φακέλου σήμερα αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία, καθώς τα δύο πανηγύρια αναδεικνύουν τη μακρά πολιτιστική παράδοση των κοινοτήτων, συνεισφέρει στην

προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των δύο ορεινών κοινοτήτων και δημιουργεί αναπτυξιακές προοπτικές για τις συγκεκριμένες γεωγραφικές ενότητες. Τα πανηγύρια έχουν μεν εξελιχθεί, ακολουθώντας τους καιρούς και τις αλλαγές στις κοινωνίες των ανθρώπων, προσφέρουν όμως ένα καλό παράδειγμα ομαλής μετάβασης στις πολιτισμικές πρακτικές των αστικοποιημένων πλέον κοινοτήτων”.

Σήμερα, ορεινές κοινότητες, όπως η Βλάστη και το Συρράκο, ή έχουν αποδυναμωθεί πληθυσμιακά ή έχουν ερημώσει. Ωστόσο, ο Τρανός Χορός στη Βλάστη και το Πανηγύρι του Συρράκου τον Δεκαπενταύγουστο, είναι δύο παραδείγματα δρωμένων που και σήμερα συμβολίζουν την επανασυγκρότηση δύο ορεινών κοινοτήτων, που τα μέλη τους έχουν διασκορπιστεί στα αστικά κέντρα και στο εξωτερικό, λόγω της αστικοποίησης και της μετανάστευσης. Όμως, οι ετήσιες εορταστικές επιτελέσεις, για τις οποίες επιστρέφουν στην κοινότητα καταγωγής επιβεβαιώνοντας το συνεκτικό “αίσθημα του ανήκειν”, συνιστούν άυλη πολιτιστική κληρονομιά που αξίζει να διαφυλαχθεί και να αναδειχθεί.

Οι ετήσιοι εορτασμοί της ανανέωσης των δεσμών μεταξύ των ανθρώπων κοινής καταγωγής, αλλά με απομακρυσμένη μόνιμη διαμονή, φέρνουν στο προσκήνιο έναν πλούτο πολιτισμικών πρακτικών που στήριζαν τις κοινότητές τους, κατά την περίοδο της ακμής τους: Η μουσική και τα τραγούδια τους αναφέρονται στη σχέση τους με τη φύση και την ιστορία τους. Ο τρόπος που παίρνει ο καθένας και η καθεμία τη θέση τους στον κυκλικό χορό, καθρεπτίζει τις αξίες που τους συνέχουν ως κοινότητα: Σεβασμός στην ηλικία, στη δεξιότητα και στην εμπειρία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι αξίες, αλλά και ο χορός, τα τραγούδια και η μουσική μεταδίδονται στις νεότερες γενιές μέσα από τις δραστηριότητες των Πολιτιστικών τους Συλλόγων στους τόπους της μόνιμης διαμονής τους, έτσι ώστε οι νέοι άνθρωποι να μετέχουν με ενθουσιασμό στους χορούς της Βλάστης και του Συρράκου, αλλά και με επίγνωση της τάξης που τους διέπει.

Ταυτόχρονα, μέσα από τις δραστηριότητες των Πολιτιστικών Συλλόγων, κατά τη θερινή παραμονή τους στους ορεινούς τόπους καταγωγής, μεταδίδονται πλήθος σημαντικών πολιτισμικών στοιχείων. Αξίζει, ενδεικτικά, να αναφερθεί η πλούσια τυροκομική παράδοση της Βλάστης, αλλά και η βλαχοφωνία στο Συρράκο, καθώς η κοινότητα υπήρξε δίγλωσση κατά το παρελθόν. Το βλαχικό ιδίωμα του Συρράκου ακούγεται ξανά σε κάποια από τα τραγούδια του πανηγυριού δίνοντας την ευκαιρία στους νεότεροι να εξοικειωθούν με μια ολιγομιλούμενη πλέον γλώσσα. Έτσι, το πανηγύρι του Συρράκου συμβάλλει στη διατήρηση τόσο της πολιτισμικής, όσο και της γλωσσικής ποικιλομορφίας.

Στη Βλάστη, όπου η πληθυσμιακή απίσχναση δεν είναι τόσο έντονη όσο στο

Συρράκο, λειτουργούν ακόμη μικρές τυροκομικές μονάδες που προσφέρουν υψηλής διατροφικής και οργανοληπτικής αξίας προϊόντα, η παραγωγή των οποίων συνιστά μια ακόμη έκφραση των άυλων πολιτισμικών παραδόσεων της περιοχής. Και για αυτά, όπως πχ. το τυρί με τη ονομασία «μανούρι», η κοινότητα των παραγωγών ετοιμάζει την εγγραφή τους στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή για την Εφαρμογή της Σύμβασης για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά επέλεξαν να υποβάλουν στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (Σύμβαση UNESCO 2003) για εγγραφή τα δύο αυτά πανηγύρια, ως αντιπροσωπευτικά των εορτασμών του Δεκαπενταύγουστου στην ορεινή Ελλάδα, συνεκτιμώντας τόσο την συνειδητή προσπάθεια των δύο κοινοτήτων να διαφυλάξουν την άυλη πολιτιστική τους κληρονομιά, όσο και το γεγονός ότι τα δύο δρώμενα αποτελούν καλές πρακτικές, αναφορικά με τη μετάδοση χορευτικών παραδόσεων.

Οι χοροί του Συρράκου και της Βλάστης επιτελούνται με σεβασμό στο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που τους δημιούργησε, ως ομαδικά δρώμενα, με το πλήρες νόημά τους και όχι ως φοκκλοριστικές αναπαραστάσεις. Περισσότερα για τα δύο πανηγύρια μπορεί να βρει κανείς στο Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας: <http://ayla.culture.gr>.